

УДК [611.9+616-089] : 378.14

© Проніна О.М., Білич А.М., Данильченко С.І., Половик О.Ю., Коптев М.М., 2011

СУЧАСНІ ЗАДАЧІ, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ТОПОГРАФІЧНОЇ АНАТОМІЇ І ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ

Проніна О.М., Білич А.М., Данильченко С.І., Половик О.Ю., Коптев М.М.

Вищий державний навчальний заклад України „Українська медична стоматологічна академія“ (м. Полтава)

Проніна О.М., Білич А.М., Данильченко С.І., Половик О.Ю., Коптев М.М. Сучасні задачі, проблеми та шляхи їх вирішення при вивченні топографічної анатомії і оперативної хірургії // Український морфологічний альманах. – 2011. – Том 9, № 3 (додаток). – С. 14-15.

Реформування вищої медичної освіти України передбачає впровадження у навчальний процес кредитно-модульної системи. Основною задачею при вивченні топографічної анатомії і оперативної хірургії є прищеплення якісних знань і фундаментальних практичних навичок з топографічної анатомії і оперативної хірургії у кожного студента. Практичні навички з нашої дисципліни допоможуть майбутнім лікарям у подальшому навчанні на кафедрах клінічного профілю.

Ключові слова: задачі, проблеми, топографічна анатомія і оперативна хірургія.

Пронина Е.Н., Билыч А.Н., Данильченко С.И., Половик А.Ю., Коптев М.Н. Современные задачи, проблемы и пути их решения при изучении топографической анатомии и оперативной хирургии // Украинский морфологический альманах. – 2011. – Том 9, № 3 (додаток). – С.14-15.

Реформирование высшего медицинского образования Украины предусматривает внедрение в учебный процесс кредитно-модульной системы. Основной задачей при изучении топографической анатомии и оперативной хирургии является привитие качественных знаний и фундаментальных практических навыков по топографической анатомии и оперативной хирургии у каждого студента. Практические навыки по нашему предмету помогут будущим врачам в дальнейшем обучении на кафедрах клинического профиля.

Ключевые слова: задачи, проблемы, топографическая анатомия и оперативная хирургия.

Pronina E.N., Bilych A.N., Danilchenko S.I., Polovik A.Yu., Koptev M.N. Modern tasks, problems and ways of their decision at the study of topographical anatomy and operative surgery // Украинский морфологический альманах. – 2011. – Том 9, № 3 (додаток). – С. 14-15.

Reformation of higher medical education of Ukraine is foreseen by introduction in the educational process of the credit-module system. A basic task at the study of topographical anatomy and operative surgery is привитие of high-quality knowledges and fundamental practical skills on a topographical anatomy and operative surgery for every student. Practical skills from our object will help future doctors in the further teaching on the departments of clinical type.

Key words: tasks, problems, topographical anatomy and operative surgery.

Вступ. Топографічна анатомія і оперативна хірургія, як самостійний навчальний предмет, вперше була заснована на базі Петербурзької медико-хірургічної академії в 1967 році. Основоположником і засновником цієї як дисципліни, так і кафедри є всесвітньо відомий хірург і анатом М.І.Пирогов. Сьогодні такі кафедри існують у всіх вищих медичних закладах країн СНД і відіграють важливу роль у підвищенні якості підготовки майбутніх лікарських кадрів.

У сучасний період перед вищими навчальними медичними закладами продовжує стояти питання про розробку нових ефективних методів підготовки студентів. У підготовці студентів, на нашу думку, важливу роль відіграє свідоме ставлення студентів до вивчення топографічної анатомії і оперативної хірургії та високий професіоналізм і кваліфікація викладачів топографічної анатомії і оперативної хірургії, як і інших медичних дисциплін у вищих навчальних закладах України [1, 2, 3, 4, 5]. Крім того в якійсь підготовці студентів з топографічної анатомії і оперативної хірургії важливу роль відіграє технічне оснащення занять [6, 7, 8].

Основна частина. На кафедрі топографічної анатомії і оперативної хірургії навчаються студенти медичного і стоматологічного факультетів. Якщо до початку 2010-2011 навчального року студенти стоматологічного факультету навчалися за тради-

ційною системою зі складанням екзамену з предмету у весняному семестрі на III курсі, то сьогодні вони навчаються за кредитно-модульною системою в осінньому семестрі за скороченою програмою, яка передбачає вивчення хірургічної анатомії лише ділянок голови та шиї і проведення операцій у цих ділянках.

Такий підхід до вивчення топографічної анатомії і оперативної хірургії не дає можливості студентам стоматологічного факультету мати повне уявлення про організм людини як єдине ціле в плані проведення оперативних втручань взагалі і невідкладних зокрема.

На медичному факультеті студенти починають вивчення топографічної анатомії і оперативної хірургії у весняному семестрі на II курсі із складанням модуля 1 і закінчують у зимовому семестрі на III курсі складанням модуля 2. На відміну від студентів стоматологічного факультету, студенти медичного вивчають усі розділи топографічної анатомії і оперативної хірургії. Як на стоматологічному, так і на медичному факультеті, викладення предмету складається з лекційного курсу і практичних занять згідно з навчальними програмами.

Якщо студенти не мають уявлення про межі відповідної ділянки і її шари, кровозабезпечення, іннервацію і лімфовідтік, то вони не зможуть орієнтуватися в проведенні тієї чи іншої операції.

Ще з пироговських часів у вивчення топогра-

фічної анатомії були закладені принципи прикладного значення особливостей топографії тієї чи іншої ділянки, індивідуальної мінливості всіх тих утворів, які залягають у відповідній ділянці. У подальшому відомий топографоанатом і хірург академік АМН СРСР В.М. Шевкуненко сформував і впровадив у топографо-анатомічну практику вчення про індивідуальну мінливість. Це вчення і сьогодні є основою при вивченні топографічної анатомії та оперативної хірургії.

Введення кредитно-модульної системи при викладанні топографічної анатомії та оперативної хірургії і інших медичних дисциплін викликало низку проблем. Згідно з кредитно-модульною системою навчання, на кожному практичному занятті студенти повинні отримати відповідну оцінку. При цьому в кожній академічній групі навчається 11-12 студентів. Практично неможливо опитати всіх студентів і виставити об'єктивну оцінку кожному студенту.

Тому нами були розроблені критерії оцінки знань студентів, які передбачають на кожному із практичних занять опрацювання практичних навичок. Вміння продемонструвати на трупі межі тієї чи іншої ділянки, обґрунтувати і продемонструвати наявність основних судинно-нервових утворів, клітковинних просторів і шляхів поширення гнійних процесів на сусідні ділянки і є основним критерієм оцінювання.

Якщо студент проведено роботу виконав менше ніж на 60%, він отримує „2”, якщо робота виконана на 60-74% – „3”, на 75-89% – „4”, 90-100% – „5”.

Практика підтверджує, що на кожному практичному занятті неможливо охопити всіх студентів демонстрацією практичних навичок на трупі. Ось чому ми часто використовуємо скелет тіла людини, муляжі, анатомічні і музейні препарати.

Багаторічна практика викладацького складу кафедри топографічної анатомії і оперативної хірургії підтверджує, що рівень підготовки з нашої дисципліни пропорційно підпорядковується наступним критеріям:

1. Бажанню студентів вивчати топографічну анатомію і оперативну хірургію.
2. Якісній успішності з анатомії людини.
3. Прагненню до майбутньої професії хірурга.
4. Умінню працювати з підручником.
5. Старанному ставленню до опанування практичними навичками.
6. Упевненості у можливості продемонструвати на трупі топографо-анатомічні особливості тієї чи іншої ділянки, техніку оперативного доступу і оперативного прийому відповідної операції.

Сьогодні в Україні медична освіта пов'язана з упровадженням кредитно-модульної системи. Перевагами її є висока пластичність, яка передбачає варіабельність навчання, його інтенсифікацію, наявність зворотного зв'язку зі студентами протягом усього періоду навчання, інтенсифікацію навчального процесу тощо.

Але наявність у академічних групах великої кількості студентів не дає можливості викладачам кафедри добитися від усіх студентів тієї чи іншої академічної групи освоєння практичних навичок з теми заняття у повному обсязі.

Тому для покращення якості знань при вивченні топографічної анатомії і оперативної хірургії доцільно зменшити академічні групи до 5-6 студентів. Це надасть можливість викладачам залучити до освоєння практичних навичок усіх студентів групи і підвищить рівень підготовки студентів та буде відповідати тим вимогам, що передбачені кредитно-модульною системою у медичних вузах України.

Висновки: Проведення занять з топографічної анатомії і оперативної хірургії має фундаментальне значення для підготовки майбутніх лікарських кадрів.

Ефективність навчального процесу з нашої дисципліни може бути забезпеченою при умові покращання фінансування кафедри і забезпечення технічними засобами та зменшення кількості студентів у академічних групах до 5-6 чоловік.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антипов Н.В. Роль практических навыков в преподавании оперативной хирургии и топографической анатомии и формировании умений врача / Н.В.Антипов, Д.В.Сироид, И.В.Жук // Актуальные вопросы оперативной хирургии и топографической анатомии: Материалы Всерос. науч. конф. с междунар. участием, посв. 100-летию со дня рожд. акад. РАМН, проф. В.В.Кованова. – М., 2009. – С.141-143.
2. Семёнова Т.В. Опыт внедрения кредитно-модульной системы обучения на кафедре оперативной хирургии и топографической анатомии / Т.В.Семёнова, Д.В.Сироид // Университетская клиника. – ДонНМУ ім.Максима Горького, 2009. – Т.3. – №2. – С.11-14.
3. Наказ МОН України від 23.01.2004 № 49 „Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої медичної та фармацевтичної освіти”. Київ, Урядовий кур'єр, 2004. 3 56.
4. Бабак М.І. Формування особистості медика третього тисячоліття/ М.І.Бабак// Медична освіта. – 2002. – №1. – С.49-50.
5. Литвинова О.Н. Методологічні особливості формування гуманітарних поглядів у студентів-медиків/ О.Н.Литвинова, Н.О.Лісовська, Т.І.Андрієвська // Медична освіта. – 2003. – №4. – С.19-21.
6. Зіменковський Б.С. Досвід і проблеми запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу/ Б.С.Зіменковський, М.Р.Гжегоровський, І.І.Солонинко// Медична освіта. – 2009. – №2. – С.37-39.
7. Сироид Д.В. Проблемы преподавания оперативной хирургии и топографической анатомии в свете присоединения к Болонскому процессу и пути их преодоления/ Д.В.Сироид, Т.В.Семёнова, И.В.Жук [и др.] // Таврический мед.биол.вестник. – 2006. – Т.9. – №3. – Ч.П. – С.166-169.
8. Указ Президента України „Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України” від 17.02.2004 № 199/2004. – К.: Офіційний вісник України, 2004. – №7 (05.03.2004). – С.392.

Надійшла 15.09.2011 р.

Рецензент: проф. А.Д.Савенко